

PROF. DR. GÁL ISTVÁN LÁSZLÓ*

Orvvadászat [Btk. 245. § c) pont] csillagfényben? Az éjjellátó és a hőkamera legális és illegális használata a vadászat során

Absztrakt

Tanulmányomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy 2021-ben milyen esetekben tényállásszerű az orvvadászat szempontjából az éjjellátó vagy a hőkamera vadászat során történő birtoklása, illetve a használata. Konklúzióm az, hogy bármilyen éjjellátó vagy hőkamera (kereső vagy céltávcső) birtoklása legális Magyarországon, függetlenül attól, hogy az akár professzionális haditechnikai eszköznek vagy csak polgári felhasználásra szánt eszköznek minősül. Legális vadászati tevékenység során azonban bűncselekménynek minősül a beépített szálkeresztrel rendelkező elektronikus optikai eszköz birtokban tartása, függetlenül attól, hogy a fegyverre felszerelték-e, illetve azzal ejtették-e el a vadat. Valamennyi egyéb éjjellátó és hőkamera használta, akár keresőről, akár úgynevezett előtétről van szó, csak akkor tényállásszerű az in dubio pro reo elvének maradéktalan tiszteletben tartása mellett, ha kétséget kizáróan bizonyítható, hogy a vad elejtése azzal történt.

Haditechnikai termékek és a vadászat

Évtizedekre visszanyúló vita hazánkban, hogy etikus-e éjjellátó vagy hőkamerás céltávcsővel vadászni. Nagy-

apám az 1940-es években kezdett vadászni, golyós puskáján négyszeres nagyítós, az akkori kor technikai színvonalának megfelelő, kiváló német céltávcső volt. Azok az öreg vadászok, akik a XX. század elején vagy az 1800-as évek második felében születtek, gyakran mondogatták neki: nem etikus céltávcsővel vadászni, esélyt kell adni a vadnak. Nagypámnak ezzel kapcsolatban az volt a véleménye, hogy az érvel elsősorban a nyílt irányzék mellett, aki nem tudja megvenni a céltávcsövet.

A 2000-es években az éjjellátó eszközök, napjainkban a hőkamerák kezdenek rohamosan elterjedni a pi-

acon, és a vadásztársadalom azóta két részre oszlik: akinek van, harciasan érvel mellette (főleg, aki a kereskedelemben is érdekelt), aki pedig nem engedheti meg magának, az határozottan ellenzi. Érvek és ellenérvek csapnak össze, lássunk ezekből néhány jellemzőt. Az elektronikus optikai eszközök mellett szóló érvek: kíméletesebb a vadnak, mint meglámpázni, és kapásból rálőni. Emellett biztonságosabb is, hiszen előtte meg lehet nézni, hogy nem ember jön ki a kukoricából, akire ráemeljük a puskát. A vadkárrelhárítás hatékonysága pedig (vaddisznó esetében) ilyen technikai eszközök nélkül lényegesen kisebb, és például az ASP elleni védekezés keretében a disznóállomány radikális gyérítése nappal esélytelen. Ellenük szóló érv az, hogy a vadnak legalább éjszaka nyugalomra van szüksége. Etikátlan, nem ad esélyt a vadnak. Ellenérvként hozzák fel továbbá, hogy egy ilyen eszközzel felszerelt vadász komoly „mészárlást” rendezhet a vadállományban éjszaka, és az egy vadászaton elejtett több vad közül nem biztos, hogy mind bekerül a hűtőházba, lehet, hogy egy-kettő közvetlenül a csomagtartóban fog összeesni... Persze tegyük hozzá rögtön: aki etikátlan, lop, kapzsi, az éjjellátó nélkül is így fog viselkedni. Hangsúlyozom, hogy az elektronikus optikai eszközökkel kapcsolatos etikai vitában nem kívánok állást foglalni.

Hivatalos statisztikai adatok értelemszerűen nem állnak rendelkezésre, de saját óvatos becslésem szerint legalább minden második magyar sportvadász, vagyis több tízezer ember rendelkezik valamilyen éjjellátó eszközzel vagy hőkamerával.

A hatályos 156/2017. (VI. 16.) Korm. rendelet 1. számú melléklete tartalmazza az engedélyköteles haditechnikai eszközök és szolgáltatások jegyzékét. Ezen belül az ML1, az ML5 és az ML15 fejezet határozza meg, hogy mely éjjellátó eszközök, hőkamerák, céltávcső-

vek tekinthetők haditechnikai eszköznek. Ezek gyakorlatilag a kifejezetten katonai felhasználásra tervezett képerősítő, képerősítő berendezések és céltávcsövek. Az ML15. fejezet ugyan nem vonatkozik az „első generációs képerősítő csövekre”, vagy a kifejezetten az „első generációs képerősítő csövek” alkalmazásával tervezett berendezésekre, de témánk szempontjából ez nem is lényeges. Ilyen haditechnikai eszközök engedély nélküli birtoklása ugyanis nem valósítja meg a Haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélést (Btk. 329. §), Magyarországon jelenleg bárkinek a birtokában lehet engedély nélkül bármilyen katonai éjjellátó vagy hőkamera eszköz, legyen az úgynevezett kereső, vagy akár a legmodernebb katonai éjjellátó fegyvertávcső. Ennek oka egyszerű, a tényállás alapesetben a következő magatartásokat rendeli büntetni:

329. § (1) Aki

a) engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve haditechnikai terméket gyárt, forgalomba hoz, vagy haditechnikai szolgáltatást nyújt,

b) haditechnikai terméket az engedélytől eltérően használ fel,

c) tiltott haditechnikai terméket előállít, megszerez, felhasznál, tart, átad, forgalomba hoz, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Vagyis a birtoklás csak a tiltott haditechnikai termékre vonatkozik, nem bármilyen haditechnikai termékre. Tiltott haditechnikai termékek azok az eszközök, amelyek még a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek birtokában sem lehetnek jogszerűen, ilyenek például az akasztófák és egyéb kivégzőeszközök. A forgalomba hozatal viszont valamennyi haditechnikai termékre vonatkozik, mint ahogy a szolgáltatásnyújtás is. Ebből levezethetően tartani, birtokolni ugyan lehet engedély nélkül bármilyen elektronikus optikai eszközt akkor is, ha az haditechnikai eszköznek minősül, de külön engedély nélkül forgalmazni (például vadászboltban árulni) vagy akár javítani engedély nélkül két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Összefoglalásképpen megállapítható, hogy hazánkban jelenleg bármilyen kereső vagy céltávcső birtokolható sportvadászok vagy fegyvertartási engedéllyel nem rendelkező magánszemélyek esetében is, jelentősége csak a kereskedelem és a szerviz esetében van annak, hogy az illető rendelkezik-e engedéllyel.

Orvvadászat éjjellátóval vagy hőkamerával

A Btk. 245. §-a határozza meg az orvvadászat három alakzatát. Témánk szempontjából a c) pont érdemel figyelmet: „Aki [...] külön jogszabályban meghatározott tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon vagy kíméleti területen vad, illetve fokozot-

tan védett vagy védett gerinces állat elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

2016. július 1. előtt orvvadászat egyáltalán nem valósult meg éjjellátó eszközök vagy hőkamerák vadászat során történő felhasználásával, hiszen a Btk. 245. § c) pontjában meghatározott tiltott vadászati eszközök között a Vadászati törvény nem említette meg az elektronikus optikai eszközt. Ennek ellenére nem volt jogszerű a használatuk (még ha a birtoklásuk az is volt, és mai is az), hiszen a vadászat során történő felhasználásuk korábban is jogellenes magatartásnak, a vadászat rendjének megsértésének minősült, amely közigazgatási szankcióval sújtható szabálysértésnek minősült.

A Btk. ugyan nem változott, de a háttérnorma, a Vadászati törvény beemelte a tiltott vadászati eszközök közé az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközöket. Ezáltal bűncselekménnyé vált, ha vadászat során (a vadászat megkezdésétől a végéig, vagyis egyéni vadászat esetében a beírókönyvben szereplő időintervallumban) éjjellátó vagy hőkamerás célzóeszköz van a vadász birtokában. Akár tehát a vadászterület felé, vagy az onnan hazafelé közlekedés során is megállapítható álláspontom szerint a bűncselekmény elkövetése, a beírókönyv alapján a szabályos vadászat megkezdésétől annak befejezéséig. Ha a vadász idegen vadászterületen, vagy a beírókönyv használata nélkül stb., tehát szabálytalanul vadászik, akkor már általában nincs jelentősége annak, hogy milyen eszköz van nála, az orvvadászat ugyanis ilyenkor a legtöbb esetben a használt eszközökre tekintet nélkül is tényállásszerű.

A tényállásszerűség vizsgálata során az 1996. évi LV. törvény két rendelkezését kell egyszerre figyelembe vennünk. Egyrészt tiltott vadászati eszköznek minősülnek a 37/A. § (1) bekezdésének 11. pontja értelmében az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök. Másrészt a 37/A. § 2018. január 2-től hatályos (2) bekezdése alapján: „A hivatásos vadász munkaköri feladatainak ellátásakor, illetve a vadász vadászata során éjjellátó keresőtávcsövet is használhat.”

Egyértelműen megállapítható, hogy az úgynevezett beépített szálkeresztrel rendelkező elektronikus eszközök, vagyis az éjjellátó vagy hőkamerás céltávcsövek az illegális kategóriába tartoznak. Tiltott vadászati eszközök, ugyan bárki birtokolhatja őket engedély nélkül is, de a vadászat során már a birtoklásuk is tényállásszerű az orvvadászat [Btk. 245. § c) pont] szempontjából. Egyértelmű az is, hogy a binokuláris („kétszemű”) kereső távcsövek vadászat során használhatók, a Vtv. 37/A. § (2) bekezdése alapján. Az viszont már nem egyértelmű, hogy a monokuláris („egyszemű”) éjjellátó vagy hőkamerák legálisan használhatók-e, különösen akkor, ha úgynevezett szorítóbilinccsel is elvannak látva, tehát a nappali céltávcső elé vagy mögé helyezhetők.

Kérdés tehát az, hogy az úgynevezett éjjellátó vagy hőkamera „előtétel” birtoklása és használata tényállás-szerű-e, vagy orvvadászatot valósíthat meg. Mivel büntetőjogi felelősség múlhat a válaszon, az in dubio pro reo évszázados elvének figyelembevételével az értelmezés nem lehet semmilyen mértékben kiterjesztő. Vagyis: a tágabb kategória, az elektronikus optikai eszköz magában foglalja az összes éjjellátót, hőkamerát, de akár még az olyan hagyományos céltávcsöveket is, amelyek piros ponttal, világítóponttal rendelkeznek. A Vtv. vonatkozó rendelkezése szerinti tiltott vadászati eszközök azonban ezek közül kizárólag az „elektronikus képnyújtóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök”. Ez kisebb halmaz, mint az elektronikus optikai eszközök kategóriája. Az in dubio pro reo elvének megfelelően csak olyan eszközök tartozhatnak ide, amelyek kifejezetten célzóeszközök, nem pedig „célzásra is alkalmas” eszközök. Kizárható tehát álláspontom szerint a nappali távcső elé vagy mögé is illeszthető elektronikus optikai eszköz, azaz a monokuláris éjjellátó keresőtávcső vagy hőkamera is. Ezek ugyanis nem célzóeszközök. Ilyen eszköz használata akkor válik tényállásszerűvé a Btk. 245. § c) pontja szempontjából, ha bizonyítható, hogy a fegyveren volt a vadászat alatt. Például: igazoltatáskor rajta van a fegyveren, a vadászt a terítékfotó során ezzel fényképezik le, tanúvallomás igazolja, hogy a vadász ezzel adott le lövést, illetve felhelyezte a fegyverére, vagy akár a vadkamera készített fotót a vadászról, amelyen látszik, hogy ilyen eszköz a fegyveren van. Minden egyéb esetben, ha például a „kocsiból, vagy a hátizsákból kerül elő” igazoltatáskor, az in dubio pro reo elvének alkalmazásával keresőtávcső-

nek kell minősíteni, büntetőeljárás álláspontom szerint ilyen esetekben nem indulhat a minden egyéb szabályt betartó vadász ellen.

Összefoglalás

Ügyvédi munkám során úgy látom, a gyakorlatban ma még viszonylag ritkán fordul elő, hogy éjjellátó vagy hőkamera vadászat során történő használata miatt bűncselekmény gyanújával büntetőeljárás induljon, bár az elmúlt években, 2018–2020 között akadt néhány ilyen ügy a rendőrség sajtótájékoztatói szerint, és a joggyakorlat nem egységes.

A jövőben negatív tendencia lehet majd, ha a hatóságok a helytelen jogszabály-értelmezésből adódóan olyan cselekményeket minősítenek bűncselekménynek, amelyek esetében kizárható a tényállásszerűség. Az éjjellátó eszközök, illetve hőkamerák kereskedelme bizonyos esetekben minősülhet ugyan bűncselekménynek, de a megszerzése és a tartása nem. Bármelyik sportvadász bármilyen típusból bármennyit tarthat otthon. Ezeket el is viheti magával az erdőbe, ha nem vadászni megy, csak természetjáratás céljából, azaz éjszakai vadmegfigyelés, éjszakai fotózás stb. vannak nála ilyen eszközök. Ha rendőri ellenőrzés során ilyen eszközt találnak egy sportvadásznál, de nem bizonyítható, hogy a fegyveren volt a vadászat során, bűncselekmény nem valósul meg, de legalábbis nem bizonyítható kétséget kizáróan az orvvadászat elkövetése, ha komolyan vesszük az in dubio pro reo elvét: kétség esetén a terhelt javára kell dönteni.